

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Tekst ujednoczony

Katowice, dnia 25 listopada 2011 r.

**Pan
Piotr Karkula
Dyrektor
Okręgowego Urzędu Górniczego
w Gliwicach**

LKA-4101-08-03/2011/P/11/132

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. *o Najwyższej Izbie Kontroli*¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Okręgowym Urzędzie Górniczym w Gliwicach² w zakresie spraw związanych z usuwaniem przez przedsiębiorstwa górnicze szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego w latach 2008-2010 (III kwartał 2011 r.).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 13 października 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność Urzędu w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. NIK ocenia negatywnie działania Urzędu związane z zatwierdzeniem planów ruchu KWK „Bobrek-Centrum” oraz opiniowaniem dodatku nr 4 do Pzz.

1.1 Dyrektor OUG niezgodnie z warunkami określonymi w koncesji nr 38/99 z 1 września 1999 r. zatwierdził plan ruchu KW SA Oddział KWK „Bobrek-Centrum” na lata 2009-2011. W planie tym m.in. założono w terenie zabudowanym

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm., zwanej dalej „ustawą o NIK”.

² Zwany dalej „Urzędem”.

dla ruchu Bobrek (dzielnice Karb i Miechowice) wpływy II i III kategorii terenu górniczego, natomiast w ww. koncesji zapisano, że wpływy eksploatacji górniczej na terenie zabudowanym nie przekroczą II kategorii.

1.2 Dyrektor OUG zaopiniował dodatek nr 4 do *Pzz*, nie uwzględniając, że w jego treści powoływano się na decyzje OUG w Bytomiu z dnia 16 lipca 1964 r., zezwalające na eksploatację w filarach ochronnych dzielnic Karb i Miechowice z dopuszczeniem III kategorii wpływów. NIK zwraca uwagę, że powyższe filary ochronne, jak i warunki eksploatacji w ich granicach określono w decyzjach Dyrektora OUG w Bytomiu z 1964 r. W świetle obecnie obowiązujących przepisów prawa, zgodnie z art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. *Prawo geologiczne i górnicze*³, filar ochronny wyznacza się wyłącznie w *mpzp*, a tych gmina Bytom dotąd nie wyznaczyła. Zgodnie z art. 146 *Pgg*, do czasu uchwalenia *mpzp*, o których mowa w art. 53 *Pgg*, pozostają w mocy decyzje organów nadzoru górniczego o ustanowieniu filarów ochronnych oraz zezwolenia na eksploatację w granicach tych filarów. Należy dodać, że rozwiązanie to miało charakter tymczasowy i dotyczyło przedsiębiorców, którzy uzyskali koncesję przed 2 września 1994 r., a dotychczasowe decyzje wyznaczające filary ochronne stają się bezprzedmiotowe w razie utraty ważności tej koncesji. W omawianym przypadku miało to miejsce z dniem 31 sierpnia 1999 r., kiedy wygasła koncesja nr 113/94 z dnia 27 lipca 1994 r., czego konsekwencją było wykreślenie z urzędu części obszaru górniczego „Bobrek” z Rejestru obszarów górniczych⁴.

2. NIK ocenia negatywnie nadzór Urzędu nad ruchem zakładu górniczego KWK „Sośnica – Makoszowy” w zakresie przestrzegania warunków posiadanej koncesji.

Pracownicy Urzędu, w okresie objętym kontrolą, przeprowadzili ogółem 94 kontrole w zakresie realizacji obowiązku zapobiegania i usuwania szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w tym 20 kontroli i inspekcji w Oddziałach Kompanii Węglowej SA, które zostały poddane niniejszej kontroli NIK, tj. w KWK „Sośnica–Makoszowy” oraz KWK „Bobrek–Centrum”. Kontrole te obejmowały m.in. działalność kopalń w zakresie ochrony powierzchni i sposobu postępowania w odniesieniu do obiektów budowlanych i urządzeń infrastruktury technicznej narażonych na wpływy eksploatacji górniczej. Ponadto kontroli poddano realizację planów napraw szkód górniczych, działalność służb

³ Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm. zwana dalej „*ustawą Pgg*”.

⁴ Zgodnie z § 11 Zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 26 lipca 1994 r. w sprawie rejestru obszarów górniczych. M.P. Nr 44, poz. 365

mierniczo-geologicznych w zakresie opracowywania opinii górniczo-geologicznych, obserwacji geodezyjnych deformacji powierzchni oraz sposobu postępowania w przypadku wystąpienia wstrząsów wysokoenergetycznych. NIK zwraca uwagę, że w trakcie kontroli w Urzędzie Gminy Gierałtowie i w KWK „Sośnica–Makoszowy” ujawniono fakt naruszenia przez kopalnię warunków określonych w koncesji⁵, tj. wydobywanie kopalin w sposób niezgodny z wymaganiami określonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego⁶ gminy Gierałtowie. Ustalono, że na terenie gminy wpływy dokonanej przez kopalnię eksploatacji skutkowały przekroczeniem prognozowanych w *mpzp* izolinii osiadań. Dyrektor OUG dopiero po poinformowaniu go przez kontrolujących wydał polecenie przeprowadzenia kontroli w kopalni w zakresie zgodności rzeczywistych osiadań terenu z określonymi w *mpzp* gminy. Dodatkowo, w trakcie kontroli NIK, gmina Gierałtowie zleciła wykonanie analizy obniżenia terenu w latach 2005–2011 w stosunku do prognozowanych w *mpzp*. Analiza wykazała dodatkowe obszary, w których przekroczone dopuszczalne w *mpzp* osiadania terenu⁷. Stwierdzono ponadto, że w bezpośrednim pobliżu miejsc, w których zanotowano przekroczenia występują izolinie o wartości zero, tzn. że dalsza eksploatacja w tym rejonie spowoduje przekroczenie wartości granicznych. Powyższe, zdaniem NIK, świadczy o braku należytego nadzoru i niedostatecznej kontroli Urzędu nad ruchem zakładu górniczego KWK „Sośnica – Makoszowy” w zakresie przestrzegania warunków posiadanej koncesji.

3. NIK ocenia pozytywnie działania Urzędu związane z rozpatrywaniem wniosków o naprawę szkód wywołanych ruchem zlikwidowanych zakładów górniczych, kierowanych do Skarbu Państwa.

Urząd dysponował, zatwierdzoną przez Prezesa WUG w czerwcu 2008 r., procedurą postępowania o naprawę szkód górniczych, wywołanych ruchem zlikwidowanych zakładów górniczych, w której szczegółowo wymieniono czynności, jakie należy podjąć w przypadku wpływu wniosku o naprawienie szkody oraz termin ich wykonania. W okresie objętym kontrolą do Urzędu wpłynęło 6 wniosków o naprawę szkód górniczych, z których dwa oddalono z uwagi na ich bezzasadność, w trzech przypadkach

⁵ koncesja nr 59/94 z dnia 21 kwietnia 1994 r. udzielona KW SA na wydobywanie węgla z złoża „Sośnica”

⁶ Zwanym dalej „*mpzp*”

⁷ 1. Obszar położony w części zachodniej, przy granicy z miastem Knurów, rejon ulic Obrońców Granicy i Zgrzebnioka. 2. Obszar położony w części północnej, rejon Przyszowic, rozciągający się wzdłuż ulicy Gliwickiej. 3. Obszar położony w części wschodniej, rejon Chudowa ok. 500 metrów na północ od ulicy Topolowej. 4. Obszar położony w części północnej, rejon Paniówki, bezpośrednio przylegający do ulicy Gliwickiej.

Urząd wskazał następcę prawnego odpowiedzialnego za zaistniałą szkodę, a jedna sprawa do czasu zakończenia kontroli była w toku.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- **skuteczniejszy nadzór nad ruchem zakładów górniczych w zakresie przestrzegania przez nie warunków określonych w koncesji.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy *o NIK*, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosku.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy *o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy *o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.